

Булгаков О.К., к.ф.н., доцент

Булгаков Д.О. викладач

Харківська державна академія фізичної культури

СУЧАСНИЙ ТРЕНЕР І СПОРТСМЕН: ПРОБЛЕМА ЇХ ТРАНСФОРМУВАННЯ В МЕНЕДЖЕРА В ОБЛАСТІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Анотація. Стаття присвячена проблемі потреби тренерів і спортсменів вільно орієнтуватися в сучасних інформаційних потоках, формування вміння отримувати, обробляти і використовувати інформацію за допомогою комп'ютерів, телекомунікацій і інших засобів інформаційних технологій.

Ключові слова: фізична культура, спорт, спортсмен, тренер, менеджер, навчання, інформаційні технології.

Постановка проблеми. Одним із основних інструментів в освіті, який відкриває реальний доступ в новий світ, є сучасні інформаційні технології. Це повною мірою відноситься і до фахівців в області фізичної культури і спорту.

Ціль дослідження – обґрунтувати необхідність поєднання підготовки менеджера в соціальній сфері з акцентом на спортивну діяльність.

Завдання дослідження – перелічити найбільш важливі «вузлові відмітки» в цьому напрямленні.

Нині фахівець в області фізичної культури і спорту для того, щоб вільно орієнтуватися в сучасних інформаційних потоках, повинен уміти отримувати, обробляти і використовувати інформацію за допомогою комп'ютерів, телекомунікацій і інших засобів інформаційних технологій. Реалізація цієї потреби абсолютно неможлива без включення інформаційної компоненти в систему підготовки і перепідготовки сучасного фахівця [1, 2, 12 та ін.].

Спеціально підкреслимо, що власне розробка і – особливо – впровадження сучасних інформаційних технологій в область фізичної культури і спорту пов'язана з величезними труднощами: організаційними, матеріально-технічними, науково-методичними і багатьма іншими аспектами. Упродовж багатьох років постійно говориться про необхідність переходу від традиційних засобів до використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, які дозволяють підняти на новий, – вищий – рівень ефективності процеси збору, обробки і передачі інформації, самостійної роботи і самоосвіти, навчання і підготовки висококваліфікованих спортсменів і суддів, проведення ознайомлювальної роботи з населенням і так далі. Серйозну зміну економічних умов по фінансуванню сучасного спорту і фізичної культури знаходить свій найяскравіший прояв в дуже істотному зменшенні бюджетних асигнувань, вимагає підготовки особливих фахівців – фактично менеджерів – в області фізичної культури і спорту. Подібні фахівці повинні уміти: з одного боку, організувати спортивну

діяльність з точки зору економіки (залучаючи кошти підприємств і приватних осіб); з іншого боку – добре розбиратися в самому спорті. А це вимагає фактично поєднання підготовки менеджера в соціальній сфері з акцентом на спортивну діяльність [3, 4 та ін.].

На жаль, до теперішнього часу майже не розроблена педагогічна концепція підготовки сучасних фахівців фізичної культури і спорту в умовах використання сучасних інформаційних технологій, що вимагають внесення значних коректив до фізкультурної освіти з тим, щоб фахівець в цьому напрямі мав чітке уявлення про те, де, з якою метою і з максимальною ефективністю можна використовувати можливості персонального комп'ютера, які програмні продукти повинні забезпечити ці процеси. Фактично йдеться про те, як працювати сучасному тренеру – спортсмену – менеджеру в області фізичної культури і спорту в умовах сучасної інформатизації суспільства.

Не дивлячись на те, що сучасна інформаційна техніка давно увійшла до спортивного життя (наприклад, цифрове відео, цифрові табло і проекційна техніка, а також різні вимірювальні системи широко використовуються на усіх великих змаганнях), досі практично повсюдно використовуються звичайні ручні секундоміри. У разі ж наявності дорогої вимірювальної апаратури можна констатувати, що вона не завжди відповідає цілям і завданням учбового або тренувального процесу. Можна відмітити, що нині, в основному, використовується комп'ютер стандартної конфігурації, який дозволяє застосувати його як вимірника тимчасових інтервалів, лічильник подій, простого табло і так далі. Це дозволяє проводити точні виміри, запам'ятовувати результати, проводити порівняння досягнень учнів, як в процесі навчання, так і в процесі тренування. В той же час, можна зробити невтішний висновок, що практично скрізь комп'ютер використовується, в основному, як звичайна оргтехніка.

Нині етап формування концепції інформаційних технологій у фізичній культурі і спорті (ІТФКС) характеризується як початковий. Звернення до ІТ у фізичній культурі і спорті практично до початку ХХІ століття носило спорадичний характер, а в якості апаратно-програмного забезпечення використовувалися, в основному, або стандартна медична апаратура, що має власне програмне забезпечення, або апаратура, що створюється для вирішення вузьких завдань також з оригінальним програмним забезпеченням [7, 10 та ін.].

Природним чином приживаються технології, що витримали іспит життям. Розвиток комп'ютерної техніки і досвід, накопичений в системі інформаційних технологій у фізичній культурі і спорті, з'явилися основою для включення дисципліни «інформаційні технології» у державні освітні стандарти підготовки фахівців бакалаврів і магістрів у галузі фізичної культури і спорту. Ефективна діяльність тренера по підготовці спортсменів високого класу визначається багатьма чинниками, у тому числі і своєчасним

представленням різноманітної інформації. В той же час система інформаційного забезпечення діяльності тренера необхідними інформаційними матеріалами, визначається структурою і змістом системи підготовки спортсмена.

Підготовка спортсмена є процесом доцільного використання усієї сукупності чинників (засобів, методів, умов), що дозволяють напрямлено впливати на розвиток спортсмена і забезпечити необхідну міру його готовності до спортивних досягнень. Вона включає спортивне тренування, спортивні змагання, додаткові чинники підвищення ефективності діяльності.

До чинників, що підвищують ефективність функціонування систем тренування і змагання, відносять: відбір і кадри, інформаційне, наукове і медико-біологічне забезпечення, матеріальну базу, фінансування, умови зовнішнього середовища, управління і організаційні структури [5, 8, 9, 11].

Аналіз літератури дозволяє стверджувати, що для кожного етапу спортивного тренування, наприклад, боксерів характерні свої зміст, об'єм і інтенсивність тренувальних навантажень, їх динаміка, співвідношення ОФП і СФП, облік індивідуальних особливостей спортсменів, вдосконалення техніко-тактичної майстерності, психологічної підготовки. У цій ситуації тренер звертається до різних видів і джерел інформації. Йому потрібна педагогічна, медико-біологічна, спортивна і інша інформація, що міститься в книгах і монографіях, журнальних статтях, збірках наукових праць і методичних розробках і так далі. Управляючу дію здійснює тренер, саме він приймає рішення по вибиранню засобів і методів тренування. Успіх діяльності визначається рівнем його інформованості в сучасних тенденціях розвитку боксу, питаннях спортивного тренування, розробки модельних характеристик усіх видів.

Нині виявлено декілька десятків різних показників тренуваності боксерів, які відбивають стан окремих її елементів або сторін [3, 4, 6, 12 та ін.]. Тому завдання тренера зводиться до вибору адекватних показників тренуваності боксерів для того, щоб отримати об'єктивну картину результатів учбово-тренувального процесу, стани спортсмена, в чому йому повинні допомогти різні інформаційні матеріали з цих питань: книги, наукові статті, методичні розробки і так далі.

Висновки. Інформаційне забезпечення діяльності тренера повинне здійснюватися по трьох самостійних напрямках, що вимагають специфічних інформаційних матеріалів, що відрізняються один від одного по видах, змісту і організації: спортивне тренування, спортивне змагання, додаткові чинники.

Оптимізація тренувального процесу, наприклад, боксерів визначається вдосконаленням спеціалізованих видів фізичної, тактико-технічної і психологічної підготовки, які мають бути підпорядковані цілям майбутніх змагань. Без знань тренером сучасного стану методики тренування, тенденцій розвитку боксу неможливо грамотно будувати учбово-тренувальний процес і управляти їм, домогтися високих спортивних

результатів. Тому тренер повинен постійно стежити за змінами в методиці тренування, практиці змагання, вивчати сучасну науково-методичну інформацію. Усі види модельних характеристик служать для тренера і спортсмена орієнтирами в рівні підготовленості і техніко-тактичної майстерності боксерів, які мають бути досягнуті до майбутніх змагань. Ще один важливий складовий елемент спортивної підготовки боксерів – комплексний контроль, оскільки його результати лежать в основі об'єктивного управління усією системою підготовки спортсмена.

Результати цих досліджень знайшли своє використання і конкретний розвиток в комплексному контролі спортивної підготовки боксерів. Головне в цьому процесі – органічно використовувати сучасну інформаційну техніку і сучасні інформаційні технології.

Перспективи подальших досліджень знаходяться в руслі цих представлень і потребують спеціального дослідження.

Список використаної літератури

1. Акулова Т.Н. Учебная и внеучебная физкультурно-оздоровительная и спортивно-массовая работа. Методическое пособие. // Т.Н. Акулова, В.А. Головина. – М.: РХТУ им. Д.И. Менделеева, 2006.– 48 с.
2. Барчуков И.С. Физическая культура и спорт: методология, теория, практика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. // И.С. Барчуков, А.А. Нестеров; под общ. ред. Н.Н. Маликова. – 3-е изд. - М.: Издательский центр «Академия», 2009. – 528 с.
3. Булгаков А.К. Должен ли тренер по боевым единоборствам обладать даром слова. Материалы XIII Международной научной конференции «Актуальные научные исследования в современном мире» (26-27 мая 2016 г.). Секция Педагогика. // А.К.Булгаков, Д.А.Булгаков. – Переяслав –Хмельницкий: Изд. ПХГПУ, 2016. – 0,4 п.л.
4. Булгаков А.К. Философская методология и методология конкретных спортивных дисциплин: взаимосвязь и взаимодействие. Материалы VIII Международной научной конференции «Актуальные научные исследования в современном мире» (22-23 декабря 2015 г.). Секция 21. Философские науки. // А.К.Булгаков, Д.А.Булгаков. – Переяслав – Хмельницкий: Изд. ПХГПУ, 2016. – 0,6 п.л.
5. Воронов, И.А. Информационные технологии в физической культуре и спорте: Электронный учебник // И.А. Воронов; СПб ГУФК им. П.Ф. Лесгафта. - СПб.: изд-во СПб ГУФК им. П.Ф. Лесгафта, 2005 - 80с., ил.
6. Вяльшин И.Т. Информативность морфологических показателей спортивной перспективности боксеров на этапе спортивного совершенствования: Дис. ... канд.пед.наук. // И.Т.Вяльшин. – Малаховка, 2010 – 26 с.
7. Манжелей И.В. Инновации в физическом воспитании: учебное пособие. // И.В. Манжелей. – Тюмень: Издательство Тюменского государственного университета, 2010. – 144 с.